

Málokterý obor prodělal na našem území tolik výkladů jako jsou dějiny a školní dějepis. V matematice snad vždy platilo, že jedna a jedna jsou dvě, byť v padesátých letech se dodávalo, že je tomu díky Sovětskému svazu.

V úvodu filmu *Temno* režiséra Karla Steklého z roku 1951 je vysvětlující titulěk, že bitva na Bílé hoře byla českými stavy prohrána, protože se zapomněli opřít o lid. K tomu poznamenal geniální a poté násilně umlčený historik Josef Pekař ve své studii o neslavné bitvě, že touha po účasti lidu je historicky stejně pravdivá jako tvrzení, že prohra by byla výhrou, kdyby vojska českých stavů měla k dispozici kulomety.

Bitva na Bílé hoře, včetně Karlem Krylem vzpomínaného Posledního Moravana, ve skutečnosti najatého zahraničního žoldnéře zahnaného ke zdi letohrádku Hvězda, nás již dnes tolik nepálí. Horší je to s dějepisem zcela čerstvým, kdy pomalu se rodící historické studie jsou konfrontovány s pamětí ještě žijících. Jako titulěk jsem bez svolení autora použil v pozměněné podobě název písně Honzy Žambocha *Krátká paměť*. Honza je o generaci mladší než já a přesto se vrací k době, kterou ani já nepamatuji.

O dobu tzv. Protektorátu Čechy a Morava jsem se vždy zajímal, a to nejen proto, že mi v jednom poklidném rakouském městečku jménem Mauthausen neumožnili členové ozbrojené složky NSDAP poznat dědu ze strany mého táty. Kdybych jej potkal, asi by mi odpověděl parafrázovanou antickou větou padlých od Thermopyl: Zvěstuj, že jsem dělal jen to, co mi kázaly zákony. Jednou jsem při cestě z Rakouska dojel až ke kamenné bráně tábora, kde byli ranou do týla stříleni lidé jen proto, že nosili jména Valčík nebo Kubiš. Neměl jsem sílu jít dál.

V londýnském Imperium War Museum je jedno poschodí věnováno holocaustu. I zde mě mrazilo jen při pohledu na černou esesáckou uniformu za vitrínou.

Ale nechci hodnotit úlohu a zásluhu padlých, či naopak analyzovat, zda pohled na slavné herce Národního divadla s rukama zdviženýma k árijskému pozdravu po smrti lidské bestie jménem Heydrich v červnu 1942 je projevem národní povahy, či jen obyčejného strachu o život. Bez ohledu na vědeckou analýzu dějin je jejich tvůrcem i obětí člověk. Člověk plný ideálů, představ, ale i plný černých zákoutí své duše. Ctíme-li určitá pravidla, ať mají podobu víry, etiky či právních norem, víme jak se zachovat v situaci prověřující aplikovatelnost těchto norem. Jen nevíme, jak se zachováme skutečně.

Je pamet krátká?

Napsal uživatel Tomáš Pohl
Pátek, 19 Leden 2007 03:00

V jedné diskusi mě jeden čtenář nazval idealistickým fanatikem. Vyslovil jsem názor, že zločiny se mohou odpustit, ale nesmějí se zapomínat.

Dějinná paměť je, jak se denně přesvědčuji, opravdu krátká. Myslím, že těm, kteří kolaborovali se zlem v jakékoli podobě, ať to bylo udáním souseda, podáváním pravidelných hlášení, přejímáním Svatováclavských orlic či jiných státních vyznamenání, či jen angažovanou tvorbou na počest oslav tvůrců zla, lze odpustit, ale nelze zapomenout. A ti, kteří zlu pomáhali by měli, česky řečeno, držet hubu.2:00